

Martin z Tours, biskup

narozen: kolem r. 316 v Sabarii, dnes Szombathely, Maďarsko

zemřel: 8. listopadu 397 v Candes u Tours, Francie

patron diecézí Rottenburg - Stuttgart a Mohuč; Burgenlandu; kantonu Schwyz; vojáků, dragounů a jezdců; koní a podkovám; zbrojím, tkalců, koželuhů, krejčích, výrobců pásů, rukavičkám, kloboučnicků, hlasatelů, hoteliérů, mlynářů, kartáčníků, bednářů, vinařů, pastýřů a hostinských; cestujících; chudáků a žebráků; zajatců; abstinentů; domácích zvířat a hus; proti vyrážce, hadímu uštknutí a růži; za úrodu na polích

Kdo jednou viděl svítící oči dětí, když chodí sv. Martin, kdo zažil, s jakou radostí lepší malí napřed pestré lampióny, a naslouchají povídání o Martinovi, cítí, že tento světec musí být zvláštním přítelem dětí.

Martin se narodil v roce 316 v Sabarii v Panonii, v dnešním Szombathely v Uhrách. Jeho otec Ital se zde usadil, když si odsloužil své roky jako římský důstojník. Své křesťanské vychování dostal Martin v otcově rodišti v hornoitalské Pavii. Když bylo chlapci deset let, byl přijat mezi čekatele křtu (katechumeny). Už tehdy mělo dítě přání žít jednou jako poustevník.

Avšak Martinův otec, který nepoznal v životě nic než vojenský život, měl starost o to, aby syn šel v jeho šlépějích a umístil ho už ve věku 15 let v galské armádě. Ne sice celým srdcem, ale přesto spolehlivě a odvážně plnil Martin svou povinnost jako voják; brzy byl jmenován důstojníkem.

V té době se stal zázrak, který Martina učinil nezapomenutelným: zázrak s pláštěm. Jednoho mrazivého zimního večera jel Martin na koni do vojenského tábora v Amiensu severně od Paříže. U městské brány ho oslovil polooděný žebrák a prosil o almužnu. Martin však neměl u sebe ani peníze ani jídlo a zprvu nevěděl, jak by člověku pomohl. Tu ho napadla myšlenka: vzal svůj důstojnický plášť a rozdělil ho svým mečem napůl. Polovinu pak Martin hodil žebrákovi třesoucím se zimou, aby se aspoň trochu zahřál.

Legenda vypráví, že Martin spatřil v příští noci Ježíše, který byl oděn púlkou jeho pláště. A uslyšel, jak syn Syn Boží říká andělům: „Tímto pláštěm mě oděl Martin, který je na cestě ke křtu. Tato Kristova slova mají znamenat: cokoli činiš jednomu z mých nejmenších to činiš mně. Scéna dělení pláště patřila po celá staletí k neoblíbenějším světeckým motivům

Po tomto hluboce dojemném zážitku se dal Martin pokřtít a brzy rozloučil s vojenskou službou. Křesťanství a vojenská služba se v jeho očích nedaly spojit. Vydal se do Poitiers, aby se tam více dověděl o křesťanské víře od všude známého Hilária, který se měl po létech stát biskupem v Poitiers. Hiláriu se stal Martinovým učitelem a vzorem.

Brzy byl Martin posedlý jedinou myšlenkou: chtěl jít na misie ve své vlasti, chtěl bojovat mezi svými krajany proti pohanství a arianismu. Martin se vrátil do Panonie a nejdříve obrátil svou matku. Avšak tím byla také jeho misie u konce: zuřící ariánští biskupové vyhnali Martina z jeho vlasti. Zklamán a zahořklý se ztroskotanec uchýlil na ostrov Gallinara, nepatrný ostrůvek před městem Albengou na italské riviéře, který je dnes v soukromém vlastnictví. Zde žil Martin v dalších letech jako poustevník, tak jak si to vždycky přál ve svém dětství.

Okolo roku 360 povolal Hiláriu, který byl od r. 356 biskupem v Poitiers a právě se vrátil z vyhnanství ve Frýgii, způsobeném ariánskými protivníky, svého někdejšího žáka zpět do Poitiers. Asi osm kilometrů jižně od Poitiers, v Ligugé, zřídil Martin brzy potom poustevnu, z níž se v další době vyvinul slavný klášter, první klášter Galie vůbec.

Asi o desetiletí později, psal se rok 371/372, klérus a lid zvolili Martina mezitím slavného novým biskupem v Tours, v diecézi severně od Poitiers. I v tomto vysokém úřadě podržel Martin svůj skromný, ba asketický způsob života. Opustil biskupský dům, který mu příslušel, a s několika mnichy se nastěhoval před brány města do několika ubohých dřevěných chatrčí. Z této poustevny se pak vyvinul v průběhu let významný klášter Marmoutier, který se stal střediskem asketického a kulturního života Západu. Ještě dnes jsou zde četné zbytky opatství, jako části kostela a podzemní kobky.

S plnou energií a s velkým smyslem pro spravedlnost zastával Martin v příštích 30 letech svůj biskupský úřad. Horlivě hlásal evangelium zejména ve venkovských oblastech a potíral zde převládající pohanství. Misijní cesty vedly Martina celou diecézí, všude se staral o zlepšení špatných poměrů. Tato velká

angažovanost mu přinášela lásku a úctu lidu, hlavně chudých, které podporoval, ale i značný odklon ze strany velmi změkčilého a zčásti neukázněného kléru. Avšak Martin se nedal žádným útokem proti své osobě odvrátit od svého rozsáhlého misijního díla. Pro něho jeho jmenování biskupem znamenalo totéž jako příkaz k misiím, a tento příkaz Boží chtěl zcela splnit.

Na jedné pastorační cestě ve svém biskupství zemřel Martin z Tours 8. listopadu 397 ve věku 80 let v Candes, jihozápadně od Tours. Malé místo se dnes jmenuje Candes-Saint-Martin. Krásný kostel sv. Martina pochází z 11. století. K pohřbu biskupa chudoby a chudých, jak Martina nazývali, proudily obrovské masy lidí do Tours, mezi nimi asi 2000 mnichů. Den pohřbu byl 11. listopad 397, proto také tento svátek. Nad Martinovým hrobem dal biskup Brikt, Martinův žák a jeho nástupce na biskupském stolci, na počátku 5. století postavit kapli. Biskup Perpetuus stavbu rozšířil po desetiletích v nádhernou baziliku.

Martinův hrob byl v celém středověku cílem poutníků a franckou národní svatyní. Král Chlodvík I. prohlásil Martina z Tours „ochráncem franckých králů a franckého národa“. Martinovy ostatky byly částečně v 16. století zničeny Hu-

genoty. Malá část zůstala v kryptě baziliky sv. Martina v Tours, nad ní byl kolem r. 1900 postaven nový kostel. Ještě dnes je bazilika sv. Martina v městě na Loire velmi navštěvovaným poutním místem.

Martinův plášť platil za franckou říšskou relikvii a byl brán s sebou na všechna polní tažení. V dobách míru byla vzácná památka uchovávána v královském paláci v Paříži. Říká se, že Svatá kaple, palácová kaple v Paříži, v níž byly uchovávány mnohé důležité relikvie, dostala své jméno také po Martinově plášti (cappa, capella = plášť).

Úcta a tradice: den sv. Martina je pro mnohé lidi zvláštním datem v roce. Kromě staleté tradice Martinova průvodu se s tímto dnem spojují ještě další zvyky. V předvečer sv. Martina se lidé stýkají s dobrými přáteli nebo s celou rodinou, zasednou ke stolu k martinské huse a martinskému pečivu; obojí je velmi tučné, jako kdyby se lidé chtěli připravit na dlouhou studenou zimu. Dříve byla martinská husa poslední pečení před šestitýdenním adventním postem. Na mnoha místech se v předvečer sv. Martina zapaluje martinský oheň a v alpských zemích, zvláště v bavorských obcích, dělají zakuklení mladí chlapci s velkým křikem krajinu nejistou. V selské tradici byl Martin začátkem hospodářského roku; čeledi se vyplácela mzda, přijímali se noví čeledíni a služky, byly uzavírány nájemní smlouvy a placeny daně. Nelze zapomínat, že Martin patří dodnes k oblíbeným jménům.

Znázorňování: v uměleckém znázorňování nacházela výraz většinou scéna s dělením pláště. Příkladem je dřevěná socha (kolem r. 1480) v Bavorském národním muzeu v Mnichově (bez žebráka) a skupina odlitku z olova od Georga Rafaela Donnera (kolem r. 1730) v domě v Bratislavě (se žebrákem u nohou koně). Dělení pláště i s následným Martinovým viděním ve snu je na deskové malbě (kolem r. 1430) v diecézním muzeu v Rottenburgu.

Bože, s tvou pomocí byl svatý Martin stále připraven nést břemeno své biskupské služby i přijmout smrt a oslavil tě ochotným konáním tvé vůle; pomáhej i nám svou milostí, ať nás ani život ani smrt neodloučí od tvé lásky. Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.